

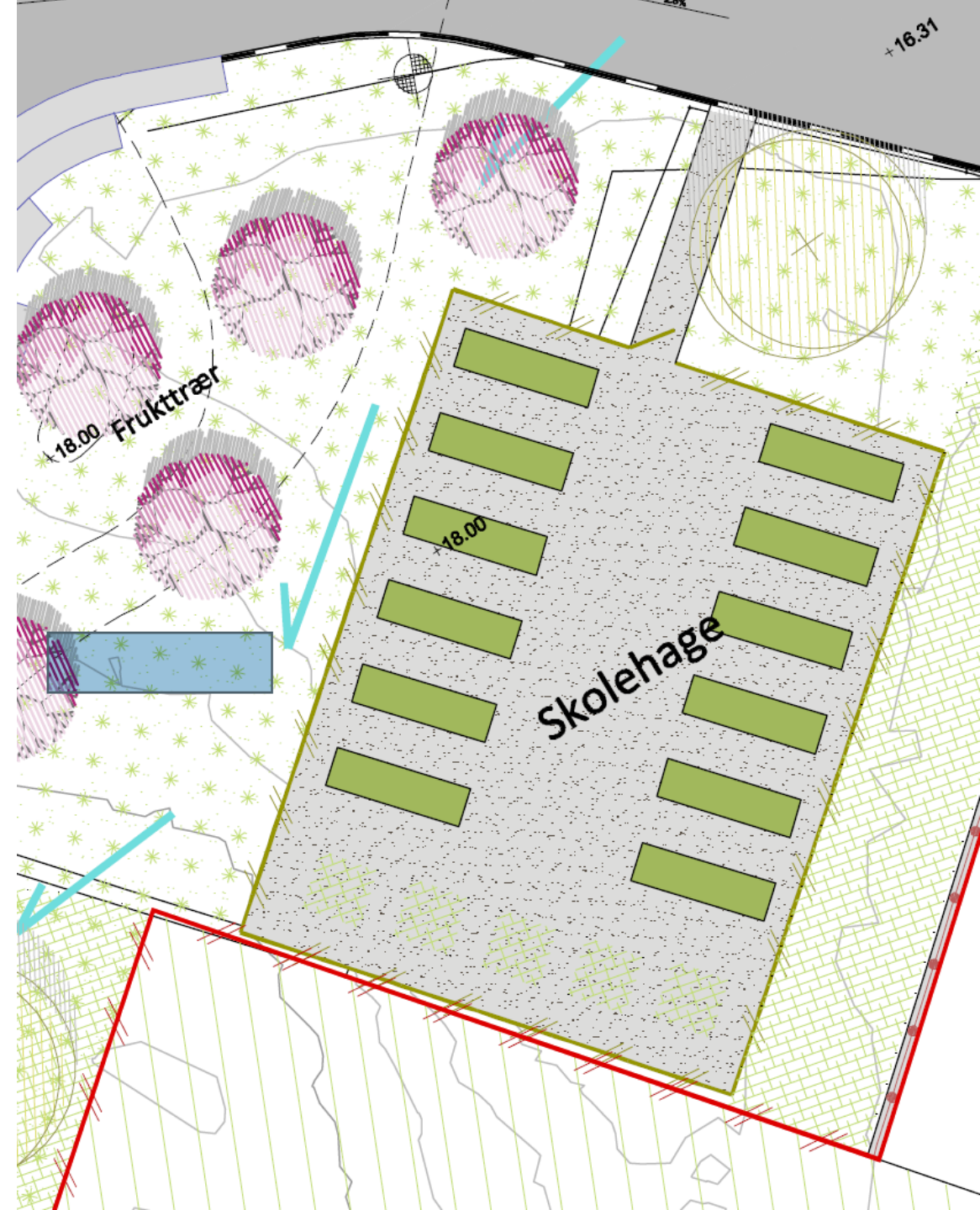
ALLE MED

**Grønn inspirasjonssamling:
Skolehager 6. februar 2025
Mosby Oppvekstsenter**

Bakgrunn

- Nybygg ferdig i 2021
- Ønske om «et sted å dyrke grønnsaker»
- En landskapsarkitekts løsning

Oppstart 2022

- Ungt entreprenørskap/prosjekt skolemat
- Bondekompaniet
- Lite kunnskap – men stor visjon
- Skolehageprosjekt med økologisk Norge
- Hentet rabarbraknoller i nærområdet

Luna:

Jeg tenker vi er heldige som får lov til og ha en kjøkkenhage i det hele tatt. Vi skal dyrke ting som f.eks gulrot, poteter, rabarbra osv. Jeg synes det også er gøy å følge med på at plantene gror fordi da kan man lære litt mer om hvordan plantene vokser og det synes jeg er fascinerende. Grunnen til at vi har kjøkkenhagen er at vi skal kunne lære hvordan plantene vokser og litt det at vi skal kunne ha ingredienser til mat og helse i 6. klasse. Jeg synes det også er gøy at vi har kommet i avisa (fevennen) med det, og nå skal vi bli med i torridalsposten i tillegg!

Milla:

Grunnen til at vi har kjøkkenhage er for at vi kan lage vår egen mat. I tillegg smaker maten vi har dyrket selv nesten alltid bedre enn den man kjøper på butikken, og det er sannsynlig av matsvinnet vil reduseres. Det er spennende fordi man lærer mye, og det er gøy og se hvordan tingene gror.

- **Gabriel:**

Vi har dyrket planter sånn som poteter, løk, rabarbra. Vi har også puttet kompost oppi kassene med plantene. Vi har kjøkkenhage for og lære om hvordan vi kan dyrke planter og vi dyrker det for og bruke de plantene neste år i mat og helse.

Erfaringer

- Foreldredugnad er bra
- Rabarbra og skvallerkål
- Gulrot, løk, beter og kålrabi
- Må tenke gjødsling/kompost
- Ettårige vs. Flerårige vekster

Saftfabrikk

- Plukke bær i nærområdet
 - Epler
 - Plommer
 - Aronia
 - Pærer
- Ellers hadde de råtnet...

Skolekjøkken

- Lære å lage saft
- Designe og selge
- Inntekter til skolehagen

Forankring

- **delta i høsting** og bruk av naturressurser og drøfte hvordan naturressurser kan brukes på en bærekraftig måte
(naturfag, 4. trinn)
- utnytte **lokale matvarer** i matlaging og presentere ledda i produksjonskjeda frå råvare til måltid
(mat og helse, 4. trinn)
- *...men vi har lagt på 5.-6. trinn – mer tid på skolekjøkkenet*
- utforske og presentere tradisjonelle norske og samiske metodar for å **konservere** mat på og kunne **fortelje om råvarene** som blir konserverte
(mat og helse, 7. trinn)

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Meld. St. 9

(2024–2025)

Melding til Stortinget

Totalberedskapsmeldingen

Forberedt på kriser og krig

- Lære hvor mye som ligger bak potetene du ikke vil spise!
- Bli inspirert til å dyrke egen mat.

Bruk skolehagen i undervisning

- Lese om dyrking, lære å lese frøposer
- Matematikk (Statistikk, budsjett, regnskap)
- Skrivning – rapporter og til Torridalsposten (Blogg?)
- Ord og begreper
- Naturfag: Hvordan vokser det?

Daucus carota L.

SE Vintermorot. Höst/vintermorot med trubbiga, koniska rötter, ca 15 cm långa. God att äta direkt, men går även att vinterlagra. Trivs bäst i stenfri, multrik och väl-dränerad jord. Vattna vid torka. Gallra och rensa bort ogräs när plantan är liten, annars kvävs den lätt.

Direktsådd: Tidigt, så snart jorden går att brukas slutet av juni. Vattna i säfaren före sådd. Håll sådden fuktig. Groningstid 2-4v. Täckning med fiberduk efter sådd ger snabbare groning och hindrar angrepp från skadeinsekter. Låt fiberduken ligga på till skörd. Kan även sås på hösten, strax innan tjälen trängt ner i jorden. Detta ger tidigare skörd kommande år.

FI Talviporkkana. Keskivarhainen-lajike, joka tuottaa n. 15 cm pitkiä tylppäkärkisiä, kartiomaisia porkkanoita. Maukas syötäväksi välittömästi, mutta sopii myös talvivarastointiin. Viihtyy parhaiten kivettömässä, runsasmultaisessa ja läpäisevässä maassa. Kastele kuivalla. Harvenna/poista rikkaruohot taimien ympäriltä.

Suorakylvö: Aikaisin, heti kun maa on muokattavissa, kesäkuun loppuun. Kastele vako ennen kylvää. Pidä kylvös kosteana. Itämissaika 2-4 vkoa. Peitä kasvuharsolla, itäminen nopeutuu ja samalla torjuu tuohyönteiset. Pidä harson alla sadonkorjuuseen asti. Voidaan kylvää myös myöhään syksyllä. Näin saadaan keväällä varhainen sato.

NO Vintergulrot. Høst/vintergulrot med butte, koniske røtter, ca. 15 cm lange. God å spise direkte, men kan også vinterlagres. Trives best i steinfri, moldrik og veldrenert jord. Vann ved tørke. Tynn ut og luk bort ugress når planten er liten.

Direkte såing: Tidlig, så snart jorden er klar, frem til midten av juni. Bløtlegg frøene over natten for hurtigere spiring. Vann i säfuren før såing. Holdes fuktig. Spiretid 2-4uker. Dekk gjerne med fiberduk. La duken ligge til innhøsting. Kan også sås sent om høsten, like før telen trenger ned i jorden. Dette gir tidligere innhøsting neste år.

DK Vintergulerod. Efterårs-/vintergulerod med stumpe, koniske rødder, ca. 15 cm lange. God at spise straks, men kan også gemmes til vinteren. Trives bedst i stenfri, muldrig og veldrænet jord. Vandes ved tørke. Udynd og fjern ukrudt, mens planterne er små, ellers bliver de let kvalt.

Frilandssåning: Tidligt, så snart jorden er tjenlig til sidst i juni. Vand særillen før såning. Hold såningen fugtig. Spiretid 2-4 uger. Dækning med fiberdug efter såning sikrer hurtigere spiring og forhindrer angreb af skadedyr. Lad fiberdugen blive på indtil høst. Kan også sås om efteråret, lige inden frosten kommer. Det giver tidligere høst næste år.

© 2022 Nelson Garden AB

Frilandsfrilands
Siemenä
12
Meter

Nelson Garden AB
Lokgatan 11, 362 31 Tingsryd
0477 552 00
Nelson Garden Oy
Joukahaisenkatu 1 C, 20520 Turku
0207 439 970
Nelson Garden AS
Ligendatveien 2648 3277 Steinholt
55 17 61 60, 33 38 18 10
Nelson Garden A/S
Valdemarshaab 20, 4600 Køge
20 48 98 00
www.nelsongarden.com

Sold-by-date Batch Quantity Germination capacity
2023 09 AS 2.70g Min. 65%

Det er mye informasjon på en frøpose.
Les på frøposen og finn ut:

- Hva slags grønnsak er dette?
- Hva slags vekstforhold vil den ha?
- Hvor dypt skal frøene være?
- Hvor langt skal det være mellom frøene og mellom radene?
- Skal denne såes direkte eller kan man så inne først?
- Hvor lang tid tar det før vi kan se en spire?
- Hva må vi gjøre når vi sår?
- Hvordan skal vi stelle og høste?

Finne fakta i tekst

- Dyrkingsleksikon
- skolehagerinorge.no

→ Gulrot har vært brukt i folkemedisinen som råd mot mark hos småbarn.

Gulrot

Gjødsel

Gulrot er ikke den grønnsaken som trenger mest næring. De blir faktisk litt vonde og har lett for å sprekke hvis dere gjødsler for mye, men litt næring trenger den for å vokse. Hvis dere får gulrotter med masse gulrotgress og små rotter har de fått for mye gjødsel. Gulrot er glad i kalium som det er mye av i tang og aske. De setter også pris på beinmøl, men det er ikke nødvendig om dere ikke har det liggende. Grunnjødsling på med 1-2 kg godt omdanna kompost eller husdyrmøkk perm2 på våren er nok. Evt. kan dere gi en omgang med 5 cm med gressklipp i juli.

Vanning

For de beste og fineste gulrottene må jorda være jevnt fuktig. Gulrotter reagerer dårlig på drukning, men jorda får heller ikke bli knusktørr.

Tynning

Når gulrota har spirt og alle de grønne strekene står og vifter må dere tynne. Hver strek av en plante har to lange tynne blader. Fjern små planter så det kun står igjen en og en med minst 4 cm mellomrom. Hvis det kjønes for brutalt å fjerne så mye må dere tynne to ganger og bare tynne til 2 cm mellomrom første gangen. Bonusen er at andre gang dere tynner kan dere høste minigulrotter. Ulempen er at det er fort gjort å glemme.

Luking

Prioriter å luke hos gulrøttene! De vokser veldig dårlig under en jungel av stort ugress.

Høsting

Gulrot er spiselig i alle stadier og små babygulrotter er en delikatesse. Gulrotgresset er faktisk også spiselig når første gang dere tynner. Store gulrotter kan være vanskelige å få opp. Bruk et greip for å løse på jorda og vridd rota frem og tilbake før du drar den opp.

Skadedyr

La gulrøttene være under insektsnett eller fiberduk frem til august. Fjerner dette hjelper mot gulrotflue som lager ganger i gulrøttene. Det er ikke alltid dette er nødvendig. Hør med andre som dyrker gulrot i området.

Dyrkning leksikon

Ekologisk
Norge

Slik lyk
med d
skole